

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Ethicæ Doctrinæ Elementa, Et Enarratio Libri quinti
Ethicorum**

Melanchthon, Philipp

Witebergæ, 1583

VD16 ZV 20638

De Arbore Consanguinitatis Et Affinitatis.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56560](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56560)

pere, nec impedire iniustis modis, nec pugnat hæc
 petitio cum ea virtute: quæ vocatur humilitas,
 nam humilitas non est ignavia, sed vult agere ea
 quæ ad vocationem pertinent. Verum agit ea
 non fiducia suæ industriæ, sed fiducia diuinæ auxi-
 lij, nec despiciens alios. Est enim humilitas vir-
 tus, qua agnoscens infirmitatem & sorde nos-
 tras, verè timemus Deum, & nihil agimus supra
 vocationem, & quæ mandata sunt, agimus fidu-
 cia auxiliij diuini, non nostræ industriæ, nec despi-
 cientes alios, sed scientes Deum posse alijs orga-
 nis vti, & nullius industriam felicem esse, nisi
 Deo iuuante. Ita David fuit humilis, et si mini-
 mè ignauus aut otiosus, sed agnoscebat suam in-
 firmitatem, timebat Deum, & in vocatione Deo
 obtemperabat, & res mandatas gerebat fidu-
 cia diuini auxiliij, nec alios despiciebat.

DE ARBORE CONSANGVINI- TATIS ET AFFINITATIS.

ONSANGVINEI, SI
 ue cognati sunt, vt Iurisconsultus
 ait, ab eodem orti ac propagati. Est
 enim consanguinitas vinculum per-
 sonarum, quæ propterea, quod ab
 eadem

eadem stirpe ortæ sunt, sanguinis & naturæ soci-
tate propius iunctæ sunt. Discernuntur autem
generis & gradibus.

Linea triplex est: { Ascendentium,
Descendentium,
Collateralium.

Gradus est intervallum, quo cognoscitur, quæ
persona stirpiti propior sit. Aliter autem vetera
iura civilia numerabant gradus quam nunc nu-
merat ius Canonicum. Primum recitabimus
hoc tempore usitatam supputationem, inchoanda
est autem series ab vno stirpiti, ut Abraham.
Supra ponantur maiores eius, infra ponantur li-
beri & nepotes.

	Thare	
Haran	Abraham	Nachor
Loth filius	Isaac	Bathuel
Haran	Iacob	Rebecca
	Ioseph	

Addantur in lateribus fratres & sorores.
Traduntur autem regulæ tres ad gradus consti-
tuendos.

PRIMA REGULA.

Prima est de recta linea, videlicet ascendens
et descendens. Quot sunt personæ, tot sunt gradus, una
deinceps, videlicet, de vno stirpiti, à quo inchoanda
est sup-

2 4 est sup-

est supputatio. Vt, Ioseph distat tertio gradu ab Abraham, Iacob secundo, Isaac primo gradu. Ita q̄ filius primum gradum constituit, nepos secundum, pronepos tertium, abnepos quartum. De re Et a linea traditur sententia: Nullos ascendentes & descendentes inter se posse connubium contrahere. Quare si Adam hodie superstes esset, non posset ducere uxorem.

SECUNDA REGULA.

De Collateralibus in linea
æquali.

Quoto gradu distat alter à communi stirpe, toto gradu inter se distant: Ergo duo fratres, seu frater & soror, vnum gradum tantum constitunt, videlicet primum. Quare Iacob primo gradu iunctus est Esau.

Æacus

Peleus

Telamon

Achilles

Ajax

Pyrrhus

Iam si vis scire, quoto gradu inter se iuncti sunt Achilles, & Ajax vide alterutram seriem, et obserua quoto gradu distet Achilles à stirpe, distat autem secundo gradu, quare & inter se distat Ajax & Achilles, secundo gradu. Ad hunc modum facilis est sequentium personarum supputatio.

Nunc inter Collaterales prohibita sunt connubia

inter quartum gradum, olim fratrum filijs
et filiabus licuit inter se contrahere connubia, eo-
dem Romanis legibus, vt docent Institutiones.
Vt Orestes duxit consobrinam Hermionem. Id
ideo recito, vt nunc concedi velim, sed vt
consideremus, quæ prohibitiones sint Iuris diuisi-
u, quæ sint Iuris humani.

Atreus

Agamemnon   Menelaus
Orestes   Hermione

Simile est exemplum in Genesi.

Bathuel

Rebecca   Laban
Iacob   Rabel & Lia

Iacob iunctus est consobrinae suæ Rabel se-
cundo gradu.

TERTIA REGVLA.

Collateralium in linea inæquali, quoto gradu
remotior distat à stipite: toto inter se distant.

Thare

Abraham   Haran
Sara.

Sara distat secundo gradu à stipite: Ergo et
Abraham iuncta est secundo gradu. Hoc gradu in
linea inæquali prohibita sunt coniugia iure di-
uino.

Q s   ALI.

DE ARBORE
ALIVD EXEMPLVM.

Thare

Abraham

Nachor

Iaac

Bathuel

Rebecca.

Rebecca distat tertio gradu à stipite, ideo et
ab Iaac distat tertio gradu.

DE AFFINITATE.

Affinitas est propinquitas personarum, que
oritur ab ijs, que sunt iuncta copula carnali,
vt David alienus est à Ionathæ, sed postquam
accepit uxorem sororem Ionathæ, iam fit affinis
Ionathæ. Traditur autem regula:

Quoto gradu quispiam est mihi consanguineus,
toto gradu vxor eius est mihi affinis, vt frater
et frater sunt iuncti primo gradu consanguinitatis,
ergo fratris mei vxor est mihi iuncta primo
gradu affinitatis.

Priamus

Helenus

Hector, vxor

Andromacha.

Ergo Andromacha fuit iuncta Heleno primo
gradu affinitatis.

Iacob

Nouerca id est, Bala

Ruben.

Ergo Ruben attingit nouercam primo gradu
affinitatis.

Casa

Casimirus

Sigismundus	Barbara coniunx
Rex Poloniæ	Ducis Georgij.
Filia, coniunx	Filia, coniunx
Marchionis	Marchionis
posterior.	prior.

Sigismundi filia fuit consanguinea filie Duce
Georgij gradu secundo: Ergo Marchioni affi-
ni fuit secundo gradu.

Non latè vagatur affinitas, nam consanguini
mei non sunt affines consanguineis vxoris
meæ. Ergo à consanguinea vxoris abstinere de-
beo, mei consanguinei abstinere debent à mea vx-
ore, non à consanguineis meæ vxoris. Quare duo
fratres cum duabus sororibus cõtrahere possunt,
non enim impediuntur affinitate. Pater & filius
cum matre & filia contrahere possunt. Quomodo
igitur gradus affinitatis numerentur, ex proposi-
tis exemplis intelligi potest. Habent autem alia
que personæ nomina.

Socer

Socrus.

ἐκυγὸς, mariti pater. ἐκυγὰ, mariti mater.
πατρὸς ἑγὼ, Pater vxoris. πένθερα, mater vxoris.

Gener.

Nurus.

Vitricus.

Nouerca.

Pruiigni.

Mariti

Mariti frater, Leuir, δαῖς.

Mariti soror, Glos, γάλως.

Duorum fratrum uxores εἰνατόριε.

Hæ appellationes extant Iliados 6. Vbi Helena Hectorem appellat δαῖσα. Postea vero Hector interrogat, an abierit aliquò Andromache ad sorores viri, aut ad fratrum coniuges.

ἢ εἴ πῃ ἐξ γαλόων ἢ εἰνατέρων ἐπέπλω.

Octavius.

Augustus

Octavia soror

Iulia

Marcella.

Agrippa.

Vxor posterior:

Vxor prior.

Augustus fuit affinis Agrippæ in primo gradu, sed non fuit affinis fratris Agrippæ.

DE SUPPUTATIONE

graduum in iure Ciuili.

Recensur vsitatam supputationem graduum, nec difficile est videre, quantum ab eo distet veteris consuetudo legum Romanarum. Nam in linea recta ascendentium & descendentium nihil est discrimen. Retinetur enim regula: Tot gradus sunt, quot personæ, vna demta. Sed in collateralibus est discrimen. Quando conferuntur collaterales, duplicandi sunt gradus, quia hic quod retinetur regulam: Tot sunt gradus, quot personæ.

Atreus

Atreus.

Agamemnon

Menelaus

Orestes

Hermione.

Iuxta leges distat Orestes ab Hermione quatuor gradibus, nam iuxta leges duo fratres faciunt duos gradus, frater & soror duos gradus, ita deinceps reliqui, quia in legibus habetur ratio successi-
onis in hereditatibus, ubi fratri succedit frater
aut soror, ideo distrahuntur hæ personæ per gra-
dus. Sed in iure Canonico alia ratione numeran-
tur. Coniugium duabus personis constat, quæ
sunt una caro, ideo gradus contracti sunt. Est q̄
computatio Canonica facilis intellectu, si hanc re-
gulam diligenter obseruaueris, quod frater &
soror, seu frater & soror iuncti sunt primo gra-
du. Jam ut intelligi possit hæc pertinere ad con-
scientiam & pietatem, addendæ sunt regulæ de
omnibus legitimis, quæ ostendunt Deum requi-
rere reuerentiam sanguinis, & seuerè punire illi-
citos concubitus.

DVPLEX EST

prohibitio.

Altera est iuris diuini, altera est iuris huma-
ni. Prohibitio diuina extat Leuitici 18. quæ in
ista linea intelligitur prohibere omnia connu-
bia. In collateralibus prohibet primum & secun-
dum gradum, in linea inæquali, hoc est, ne frater
ducatur sororem, ne nepos ducat amatam, aut ma-
terter

terteram, sed non prohibet secundum gradum in
 linea æquali, hoc est, duorum fratrum, liberis con-
 ceditur cōnubium, vt Orestes potuit ducere Her-
 mionem. De affinitate etiam intelligi debet pro-
 hibitio perpetua in linea recta, hoc est, inter tri-
 tricū, priuignam, filiam priuignæ, & sic deinceps.
 Inter priuignū, item nouercam, matrem nouercæ.
 In collateralibus prohibentur primi gradus connubia, ne quis ducat nūrum, ne mater
 nubat genero, ne quis ducat fratris vxorem. Ad-
 dit & secundi gradus lineæ inæqualis personas,
 ne quis ducat vxorem patris: Hæc summa est
 prohibitionis in Leuitico.

Quanquam autem Politia Moysi non pertinet
 ad nos, tamen naturalia & moralia pertinent ad
 omnes gentes, sunt enim leges diuinae, quas Deus
 uoluit ad totum genus humanum pertinere, & esse
 se normam viuendi insitam naturæ, nec id lumen
 omnino extinctum est. Quod autem hæc prohibi-
 tio sit iuris naturalis seu moralis, primum textus
 ipse indicat, qui ait: Diuinitus deleri Cananeos,
 propterea, quod contraxerint connubia in primo
 & secundo gradu.

Cum igitur Deus hæc facta damnet in his, ad
 quos non pertinet lex Moysi, imo cum nondum lau-
 ta esset lex, sequitur, quod sentiat esse peccata,
 quæ iure naturæ prohibita sint. Nam & ratio
 naturalis docet propter reuerentiam sanguinis
 abstinere

abstinendum esse à proximorum connubijs, idq;
 à primis initio creaturæ etiam verbo sancitum est:
 Relinquet homo patrem & matrem, & adhæres-
 cit uxori suæ. Hæc est vox naturæ, in qua Deus
 designavit personas matrem & uxorem, & vetat
 coniungi matri. Item Paulus retinet hæc prohibicio-
 nes in priore Epistola ad Corinthios, vbi docet
 vitiosum scelus esse, ducere nouercam. Et Io-
 hannes obiurgat Herodem his verbis: Non li-
 cet tibi habere uxorem fratris tui. Quare hæc pro-
 hibitiones sunt in Ecclesia retinendæ. Item Ia-
 cob ante legem Moysi maledicit filio, qui nouer-
 cam atigerat. Cum igitur hæc prohibitiones, sint
 naturæ, pertinent ad omnes gentes, & præ-
 cepta in Ecclesia retinendæ sunt, ideoq; hi concu-
 bitus dicantur incesti apud omnes gentes, id est,
 non approbati publicis legibus & ceremonijs.
 Nam *zonæ* & significat *Zonam nuptialem* spōsæ,
 qua significabat legitimas nuptias, & approbatas
 publica ceremonia. Itaq; incestum vocant illegi-
 timam coniunctionem, quam nulla ceremoniæ
 publicæ approbant.

Nec dubium est, à Deo puniri magnis cala-
 mitatibus incestos concubitus, vt scriptura mo-
 nit de causis Diluuij, de Cananæis deletis. Et ex-
 empla multa obseruari possunt vetera & recens,
 vt Oedipi, Iocastæ, Ptolemæorum tragici &
 ceteros exitus, quare & in vetustissimorum Poe-
 tatum

tarum præceptis certi gradus prohibentur, ut apud Phocyliden & Hesiodum, qui quidem & hanc prohibitionem continent, ne quis fratris uxorem, attingat.

Sciendum est autem, prohibitiones, quæ sunt iuris diuini, perpetuas esse debere, nec valere humanas dispensationes contra mandata Dei, quia Deus non concedit hominibus potestatem abeundi sui mandati. Quare non imitanda, sed detestanda est audacia Pontificum, qui dispensatione sua interdum approbauerunt coniugia contra prohibitiones diuinas.

Ceterum accesserunt & quædam prohibitiones humanæ secundi, tertij, & quarti gradus, ut enim prohibitiones diuinæ maiore reuerentia obseruarentur, Ecclesia initio aliquos gradus adiecit. Hæc ratio honesta & probabilis est, sed tamen discrimen diuinarum & humanarum prohibitionum obseruandum est. Diuinæ prohibitiones nunquam soluendæ sunt, ut dixi. Potest autem incidere probabilis ratio, soluendi humanam prohibitionem, id fieri debet per doctos pastores Ecclesiarum & Magistratus. Prorsus autem reijciendæ sunt prohibitiones de commentitia cognitione spiritali, ne quis ducat eam, cuius baptismo adfuit, & similes. Præterea prudentes pastores Ecclesiarum & magistratus considerent, quos gradus humanæ prohibitionis retinere velint.

Adiec.

CONSANG. ET AFFIN. 242

Adici exempla probata de fratrum filijs & filijs
duo connubio coniunctis, ut appareat hunc gra-
dum discernendum esse à diuinis prohibitionibus.

Exempla dispensationum in prohibitionibus
humanis.

Fratres.

Tobias	Raguel.
Tobias	Sara.

ALIUD EXEMPLVM.

Fratres

Constantinus	Gallus
Helena	Iulianus apostata Imperator.

ALIUD.

Mathan

Ioachim	Eli.
Maria	Ioseph.

ALIUD.

Theodosius I.

Arcadius	Placidia
Theodosius II.	
Eudoxia nupta	Valentinianus III.
Valentiniano III.	natus ex Placidia.

Honorius duxit duas sorores, filias Stillicon-
is, sed prior est mortua ante nuptias, ex poste-
re deinde non habuit liberos. Fortassis excu-
sari

R Sara

sari illud exemplum potest, propter mortem prioris ante nuptias, sed tamen non est imitandum.

NON QUÆLIBET EXEMPLA Patrum imitari licere.

Hæc ideo collegimus, ut intelligi possit, quæ connubia concessa sint. Non enim licet quælibet exempla patrum imitari, ut Jacob. Non concedendum est, ut aliquis ducat sororem mortuae sororis, nec licet allegare post promulgatam legem, & contra verbum Dei iam nobis propositum, piorum patrum facta. Nam propter exempla non est discedendum ab expresso verbo Dei, nec opus est disputare de excusatione patrum, etiamsi quid vitij fuit in aliquorum connubijs. Etsi fuit excellens virtus Abrahæ, Jacob, Davidis, & aliorum Patrum & Prophetarum, qui aut cognatas, aut plures coniuges simul habuerunt, tamen non existimemus nullos in eis nequos fuisse. Fuit robustissima natura patrum ante diluuium, & ut vires corporis magnæ fuerunt, ita sapientiam fuisse eximiam, non dubium est, & id ostendit artium inuentio, quæ illius aurea ætatis sagacitate repertæ, & posteris monstratæ sunt. Norant autem pii Patres concionem in Paradiso traditam: Erunt duo in carne una, quo dicto matrimonium definitur, & sancitur esse

inseparabilis coniunctio duorum, id est, unius
 maris & unius feminae. Quod enim dicitur:
 Erunt duo in carne una, sancit, ut sit una caro,
 id est, iuncti inseparabiliter, & talia fuisse con-
 iugia priorum Patrum ante diluuium, non du-
 bito. Imo pii intelligebant hoc dicto damnari à
 Deo vagas libidines. Sed impij hoc frenum non
 passi, quare vagæ libidines inter causas di-
 cam recensentur.

Ac post diluuium, etsi mansit magna vir-
 tus patrum, ut Abrahæ, tamen cum iam plus
 confusio esset in moribus, essent crebra di-
 scordia, & unus simul multas coniuges duceret,
 nulla vitiosa consuetudine etiam sancti patres
 veterem languidius custodierunt. Sed
 in verbo Dei regamus vitam & mores, non
 quibuslibet exemplis. Verbum Dei in Leuitico
 clare affirmat, à Deo damnatas esse incestas con-
 iunctiones, videlicet, coniunctiones in primo &
 secundo gradu lineæ inæqualis. Quare non licet
 imitari exemplum Iacob, quem vel ignorantia
 excusat, vel aliqua diuina reuelatio. Non imi-
 temur patrum neuos, vel ambigua facta sed vir-
 tutes, quas Deus in eis clarè approbat, quod ver-
 bum Dei certis testimonijs diuinis acceptum, au-
 debant, amplectebantur fide, propagabant,
 DEVM verè inuocabant, damnabant I-
 delia, sustinebant magnas arumnas & cer-
 tamina

tamina propter doctrinae verae propagationem,
 erant iusti erga homines in contractibus, & in ci-
 uilibus vitæ officijs, non rapiebant aliorum con-
 iuges, non polluebant filias cuiusquam, timebant
 Deum, & non petulanter contra conscientiam
 violabāt mandata Dei. Tales cum essent, tamen
 si quas sordes propter contagia seculi habuerunt,
 tamen quia lucebant in eis fides, vera inuocatio,
 bona conscientia, aliqui eis neui condonati sunt,
 cum crederent se placere Deo per misericordiam
 propter venturum semen: Ita & nobis multi ne-
 ui condonantur, qui oriuntur à contagijs tempo-
 rum ac gentium. Sed interim discamus virtutes
 patrum imitari, congruentes cum mandatis
 Dei, vt dictum est. Repetita est vox in
 Euangelio: Erunt duo in carne vna,
 quæ reuocat nos ad primam &
 pulcherrimam coniunctio-
 nem vnus maris &
 vnus femina.

F I N I S.